

Täysistunto

Tiistai 17.10.2023 klo 14.00—19.03

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 73/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.07 **Työministeri Arto Satonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työttömyysturvaa uudistetaan hallitusohjelman mukaisesti. Tämä asia käsiteltiin jo budjetin lähetekeskustelun yhteydessä, mutta kertaan vielä keskeisimmät uudistukset.

Uudistuksen tavoitteena on lisätä työnteon kannattavuutta suhteessa sosiaaliturvaan ja kokoaikatyön kannattavuutta suhteessa osa-aikatyöhön. Työttömyysturvan uudistukset toteutetaan kahdessa vaiheessa siten, että kaikki muutokset astuvat voimaan viimeistään syyskuussa 2024. Valtiovarainministeriö on laskenut uudistusten työllisyysvaikutuksiksi 41 000 henkilötyövuotta. Kyseessä on hallituksen työllisyystavoitteen kannalta erittäin keskeinen uudistus.

Esityksen tavoite on muuttaa työttömyysturvaa nykyistä enemmän työhön kannustavaksi. Tässä esityksessä olevien muutosten arvioidaan lisäävän työllisyyttä yli 20 000 henkilöllä, mikä vahvistaisi julkista taloutta noin 550 miljoonalla eurolla. Muutoksilla vaikutettaisiin myös suoraan työttömyysturvamenoon, mikä niin ikään vahvistaisi julkista taloutta noin 250 miljoonalla eurolla. Yhteensä muutoksilla on siis 800 miljoonan euron julkista taloutta vahvistava vaikutus.

Palkansaajan työssäoloehdotusta koskevat ehdotukset merkitsevät sitä, että työssäoloehdotusta pidennetään kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen. Samalla työssäoloehdon karttumaperuste irrotetaan nykyisestä kalenteriviikkoisesta työaikavaatimuksesta, ja jatkossa työssäoloehdotus karttuu tuloperusteisesti. Nämä muutokset koskisivat vain palkansaajan perus- tai ansiopäivärahaa. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan pituus säilyy ehdotuksessa nykyisellä tasolla.

Nykyisin noin 14 kuukauden työttömyyspäiväraha-ajan voi saada kuuden kuukauden työllä. Nykytilaa vastaavasti työssäoloehdon ei tarvitsisi jatkossakaan kertyä yhdenjaksoisesta työstä, koska sitä voi kertyä tarkastelujaksolla, jonka pituus olisi jatkossa 28 kuukaut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

ta. Tarkastelujaksoa voitaisiin jatkossakin pidentää, jos työmarkkinoilta ollaan oltu pois esimerkiksi päätoimisen opiskelun, perhevapaan tai työkyvyttömyyden takia. Työssäoloehdon karttumaperusteen muuttamisen työajasta tuloperusteiseksi keskeinen ominaisuus on, että jatkossa alle 18 viikkotyötunnin työ voisi kerryttää palkansaajan työssäoloehdot. Eli jatkossa sellainenkin palkkatyö, jossa työaika alittaa tuon 18 tuntia, voi kerryttää palkansaajan työssäoloehdot, jos kuukausitason tuloedellytys täyttyy.

Toinen keskeinen piirre on, että työssäoloehdot kertyisi kuukausina, joiden aikana palkka on maksettu, eikä viikkoina, jolloin työtä on tehty. Tämä tukee tulorekisterin käytettävyyttä työttömyysturva-asioiden käsittelyssä, eli muutos voi vähentää jatkossa työnantajien ja työntekijöiden taakkaa etuusoikeuksien selvittämisessä.

Lisäksi muutos merkitsisi sitä, että palkansaajan ansiopäiväraha vastaisi jatkossa nykyistä paremmin sitä todellista tuloa, joka työttömyyskassan jäsenelle on kuukausitasolla bruttona maksettu.

Työttömyysetuuden maksamisen alussa asetettava omavastuu-aika palautetaan nykyisestä viidestä päivästä seitsemään. Lisäksi yli kaksi viikkoa kestäneen kokoaikatyön päättymiseen liittyen maksettavan lomakorvauksen niin kutsuttu jaksotus palautettaisiin. Jaksottaminen tarkoittaa lomakorvauksen jakamista työsuhteen päättymisestä alkaen ajalle, jolta ei makseta työttömyysetuutta.

Nämä muutokset koskisivat sekä palkansaajia että yrittäjiä, jälkimmäisten osalta silloin jos yrittäjänä työttömyysetuutta saava olisi tehnyt työtä palkansaajana. Muutokset koskisivat paitsi työttömyyspäivärahaa myös työmarkkinatukea, ja ne vaikuttaisivat työttömyyden alkaessa.

Työn vastaanottamisen kannustinloukkujen poistamiseksi työttömyysturvan lapsikorotukset ehdotetaan poistettavaksi. Muutoksen vaikutus, 70 miljoonaa euroa, esitetään toisessa hallituksen esityksessä uudelleen lapsiperheille kohdennettavaksi.

Sekä kokoaikatyön hakemiseen ja vastaanottamiseen kannustamiseksi että lisätyön hakemiseen ja vastaanottamiseen kannustamiseksi sovitellusta työttömyysetuudesta esitetään poistettavaksi niin kutsuttu suojaosa. Muutos koskee osittain työllistyville maksettua soviteltua työttömyysetuutta eli työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa tai ansiopäivärahaa. Muutos merkitsisi sitä, että osittain työllistyvän saamasta bruttotulosta puolet vaikuttaisi jatkossa työttömyysetuuden määrään. Nykyisin työttömyysetuutta maksettaessa huomioidaan puolet suojaosan ylittävästä tulosta. Muutos ei siis tarkoita sitä, että soviteltua työttömyysetuutta ei enää jatkossa maksettaisi osittain työllistyvällä. Se tarkoittaa ainoastaan suojaosan poistamista.

Ehdotetut lait ovat pääosin tulemassa voimaan vuoden 2024 alusta kuitenkin niin, että lapsikorotusten ja työttömyysetuuden suojaosan osalta 1.4.2024 ja palkansaajan työssäoloehdot koskevien muutosten osalta 2.9.2024.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

14.13 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Aloitan sitaatilla: ”Laajalti ajatellaan, että työväenluokkaa on järjettömästi hemmoteltu ja toivottomalla tavalla demoralisoitu työttömyysavustuksilla, vanhuuseläkkeillä, ilmaisella koulutuksella ynnä muulla sellaisella.” Näin kirjoitti George Orwell luokkaennakkoluuloista 1930-luvun Isossa-Britanniassa, jonka sosiaaliturvajärjestelmä oli liian heikko ehkäisemään riisitautia. Ei siis mitään uutta auringon alla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

Hyvät edustajat, hallitus esittää merkittäviä leikkauksia työttömyysturvaan. Jälleen meillä on edessämme esitys, jossa keinot eivät vastaa tavoitteita. Julistukset julkisen talouden tasapainotuksesta valuivat viemäriin jo veronkevennysten myötä, joten leikkausten perustelevuus niillä on lähinnä työttömien pilkkaamista. Järjestelmän yksinkertaistuminenkin jää haaveeksi ainakin niiden kohdalla, jotka leikkausten myötä putoavat toimeentulotuen piiriin. Hallituksen perusteluissa on puhuttu moneen kertaan myös pohjoismaisen mallin omaksumisesta — tietäjät kyllä tietävät, että mitään yhtenäistä mallia ei työelämäkysymyksissä ole, vaan Pohjoismaiden ratkaisuissa on isoja maakohtaisia eroja. Hullunkurinen saavutus sinänsä, että siitä huolimatta esitys onnistuu etäännyttämään Suomea muiden Pohjoismaiden käytännöistä.

Uudistuksen työllisyystavoitteisiin liittyy useita ongelmia. Ensinnäkin, paketti sisältää myös leikkauksia, joilla ei edes oleteta olevan vaikutusta työllisyyteen ja joiden työllisyysvaikutukset ovat kielteiset. Toiseksi, laskelmissa työllisyysvaikutuksista ei huomioida toimeentulotuen tarpeen massiivista kasvua. Toimeentulotuessa byrokratia on raskainta ja lisätyötunnin euromääräinen hyöty olematon. Nyt hallituksen toimien yhteisvaikutuksena toimeentulotuen piirissä olevien määrä lisääntyisi jopa 40 prosentilla. On päivänselvää, että ainakin osa ennakoitusta lisätyöllisyydestä katoaa tähän ristikkäisvaikutukseen.

Hallitus siis haluaa toteuttaa merkittävän leikkauksen työttömyysturvaan, vaikka se tietää, että keinot eivät vastaa tavoitteita. Miksi ihmeessä? Vaikea on löytää muuta selitystä kuin että työttömien kurjistaminen on sille itsessään päämäärä, ei keino. [Ben Zyskowitz: Löytyisiköhän, jos oikein yrittäisitte löytää?] Tutkitusti eritoten ylimpiin tuloluokkiin kuuluvat oikeistolaiset ovat taipuvaisia näkemään pienituloiset ihmiset moraaliltaan ja henkisesti kypsydyeltään keskenkasvuina ja asemoivat itsensä tahoksi, jonka tehtävänä on jakaa näille kuria ja järjestystä. [Ben Zyskowitz: Tosi naurettavaa puhetta! — Oikealta: Höpö löpö!]

Orwellin kuvaamat luokkaennakkoluulot voivat siis edelleen, tutkitusti, hyvin. Erityisen valitettavia ne ovat silloin, kun kurjistumisen kierre ulotetaan seuraavaan sukupolveen, niin kuin nyt käy. Orwellin teksti myös osoittaa, että niin pieneksi ei sosiaaliturvaa voi kutistaa, että etuoikeutettujen pelot köyhien makeasta elämästä saataisiin sillä taltuttamaan. [Ben Zyskowitz pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vielä kaksi ennalta varattua puheenvuoroa, ja sen jälkeen voimme käynnistää debatin, jos siihen koetaan laajempaa tarvetta. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.17 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus siis esittää muutoksia työttömyysturvaan. Esityksen mukaan toimenpiteet tosiaan ovat osa kannustinloukkujen purkamisen kokonaisuutta. Kyseessä on julkisen talouden vahvistamisen kannalta yksi vaalikauden merkittävimmistä lakimuutoksista.

Keskusta kertoi viime viikolla talousarvion lähetekeskustelussa, että keskusta on valmis työttömyysturvan uudistamiseen. Esitimme myös omia ehdotuksiamme esimerkiksi eduskuntavaalien alla. Suomi tarvitsee työllisyyttä vahvistavia uudistuksia. Keskustan linja on, että uudistusten pitää kuitenkin olla reiluja myös työntekijöiden kannalta. Nostan tästä esityksestä esille muutaman ongelmallisen kohdan.

Ehkä isoin ongelma on se, että hallitus esittää työttömyysetuuden lapsikorotusten pois-tamista. Keskusta ei hyväksy leikkauksia lapsiperheille. Esityksestä annetuissa lausunnois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

sa lapsikorotusten poistamista koskevaa ehdotusta vastustettiin hyvin laajasti. Lausunnoissa kielteistä kantaa perusteltiin ehdotuksen taloudellisilla vaikutuksilla, arviolla lapsiperheköyhyyden kasvusta ja lapsiköyhyyden pitkäaikaisvaikutuksia koskevalla tutkimustiedolla. Kelan tutkimusblogin arvioiden mukaan työttömyysturvan lapsikorotukset olivat arvioituista toimenpiteistä kustannustehokkain tapa vähentää lapsiköyhyyttä. Hallituksen esityksessä itsessäänkin todetaan, että lapsikorotusten poisto lisäisi lapsiperheiden toimeentulotuen saantia. Hallitukselta on syytä kysyä, miksi hallitus päätyi valitsemaan keinoksi erityisesti työttömiin lapsiperheisiin kohdistuvan toimen. Miksi näin järeä ja kipeä toimi nimenomaan lapsiperheisiin, joissa elävät lapset ovat kaikkein haavoittuvaisimmassa asemassa yhteiskunnassamme? Millaiset jäljet tämä jättää lapsiin ja nuoriin?

Arvoisa puhemies! Suhdanteet näyttävät hankalilta koko Suomelle. Esimerkiksi kotimaakunnassani Pohjois-Pohjanmaalla työttömyys kasvaa. Elokuun loppuun mennessä työttömien suhteellinen määrä on kasvanut erityisen rajusti Pyhännällä, jossa suuri työllistäjä Jukkatalo hakeutui elokuun lopussa konkurssiin. Moni perheenäiti ja -isä miettii nyt väistämättä, miten hallitus suhtautuu heidän ja muiden vastaavassa tilanteessa olevien elämäntilanteeseen. Mikä on lapsikorotukset poistavan hallituksen viesti näille isille ja äideille? Lapsikorotusten poistosta hallitus arvioi saavansa noin 70 miljoonan euron säästöt. Mitäpä, jos hallitus peruisi tämän tai ainakin loiventaisi? Löytyisikö rahoitus vaikkapa sitä kautta, että jättäisi keventämättä hyvätuloisten solidaarisuusveroa, joka taas vie 60 miljoonaa euroa valtion kassasta? [Ben Zyskowiec: Se on käytetty jo moneen kertaan!] Missä, missä on oikeudenmukaisuus? Täällä on tälläkin hetkellä lapsia ja nuoria kuuntelemissa. Hekin varmasti miettivät, missä on hallituksella oikeudenmukaisuus. Missä on oikeudenmukaisuus?

Tänään Helsingin Sanomat kertoi teettämästään mielipidemittauksesta. Valtiovarainministeri Purra kertoi viestipalvelu X:ssä tähän mittaukseen liittyen vain siitä, että perussuomalaiset kannattavat yleisellä tasolla leikkauksia, mutta hän jätti kertomatta, että samaisen mittauksen mukaan vain — vain — joka viides suomalainen pitää leikkauksia oikeudenmukaisina ja lähes 70 prosenttia suomalaisista pitää hallituksen leikkauksia epäoikeudenmukaisina. Myös enemmistö perussuomalaisten kannattajista katsoo tämän mittauksen mukaan, että hallituksen leikkaukset eivät ole oikeudenmukaisia. Johtuneeko siitä, että äsken kun tuota puhujalistaa katsoin, niin siellä taisi olla vain yhden perussuomalaisen puheenvuoropyyntö, mutta ehkä kuulemme perussuomalaisilta tässä keskustelussa vielä, millä perustelette tämän lapsikorotusten poiston ja muutenkin hallituksen erityisen kylmän linjan lapsiperheitä kohtaan. Ennen vaalejahan nykyinen valtiovarainministeri Purra sanoi, että kokoomus haluaa leikata pienituloisten etuuksista, se ei meille käy, mutta nyt me näemme tämän hallituksen raajan ja kylmän linjan suomalaisille lapsiperheille.

Tässä toinen erityisen ongelmallinen kohta, jota on myöskin syytä problematisoida, on tämä suojaosuuksien poisto. Työttömyysetuuden sovittelusta poistettaisiin niin kutsuttu suojaosa eli se osa tuloa, jota ei huomioida sovitellun työttömyysetuuden määrän laskennassa. Suojaosan määrä on 300 euroa. On nähtävissä, että tämä uudistus kyllä voi tehdä työn vastaanottamisesta joillekin ihmisille kannattamatonta, vaikka aina kaiken työnteon pitäisi ilman muuta olla kannattavaa.

On mielenkiintoista, että kymmenen vuotta sitten, kun tämä suojaosuus otettiin käyttöön, silloinen kokoomuslainen pääministeri Jyrki Katainen kertoi eduskunnan täysistunnossa, että työttömyysturvan ja asumistuen suojaosuudet pyrkivät tekemään lyhytaikaisenkin työn tekemisestä nykyistä kannattavampaa. Mikä on muuttunut kokoomuksen mieles-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

sä, ja miksi tämä linja on tehnyt tällaisen täyskäännöksen? Katainen sanoi näin: ”...esimerkiksi työmarkkinatuen ja asumistuen suojaisuuden toteuttamisella eli sillä, että lyhytkestoinenkin työ on tekijälleen aina kannattavaa, koska me uskomme työhön.” — Koska me uskomme työhön. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Kaikki työ on arvokasta!]

Jos näitä lausuntoja nyt katsoo, niin täällähän tätä suojaosan poistamista varsin laajasti vastustettiin. Merkittävä osa lausunnonantajista katsoi, [Puhemies koputtaa] että suojaosa on ollut tarkoituksenmukainen kannustin työn vastaanottamisessa ja sen poisto voi tehdä lyhytaikaisen tai osa-aikaisen työn vastaanottamisesta taloudellisesti kannattamatonta. Osa lausunnonantajista puolestaan katsoi, että suojaosalla on erityinen merkitys henkilöille, [Puhemies koputtaa] joilla on rajoitteita ottaa vastaan kokoaikatyötä, ja joissakin lausunnoissa katsottiin, että suojaosasta ei tule luopua vaikeavammaisten henkilöiden kohdalla.

Toivon, että hallitus nyt miettii tätä uudistusta vakavasti. Tämä koko lakipaketti tulee tietysti saamaan valiokunnissa perusteellisen käsittelyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

14.23 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tämä esitys tulee heikentämään suomalaisia työttömyysturvaa merkittävästi. Erityisesti nuorten keikka- ja osa-aikatyötä tekevien sekä pienituloisten lapsiperheiden asema huononee. Työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen tiputtaa yhä useamman työuraansa aloittelevan ja epäsäännöllistä työtä tekevän ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulkopuolelle. Kokoomus, joka on markkinoinut haluavansa laajentaa ansiosidonnaisen työttömyysturvan kaikille, rajaa sen tällä esityksellään yhä harvemman työntekijän oikeudeksi.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan tämä muutos vähentäisi ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavien määrää peräti 17 prosentilla. Tämä myös vähentää merkittävästi niiden tuloja, jotka putoavat muutoksen seurauksena ulos ansiosidonnaisen piiristä. Keskimäärin tällaisen henkilön kukkarosta lähtisi kuukaudessa jopa 830 euroa. Jatkossa työttömäksi joutunut saa myös odottaa työttömyysturvan saamista nykyistä pidempään, kun alkuomavastuupäivien määrä kasvaa ja lomakorvausten jaksottaminen palautetaan. Keskimäärin tämä vähentää työttömyysturvaa nykytilanteeseen verrattuna 900 euroa ansiosidonnaista saavalle.

Työttömyysturvan lapsikorotuksen lakkauttaminen kokonaan taas leikkaa jo valmiiksi pienituloisten lapsiperheiden tuloja 150—285 euroa kuukaudessa. Tämä on järkyttävän suuri summa perheelle, joka on jo nyt taloudellisesti tiukilla. Mikään hallituksen tekemä lapsilisäpanostus ei paikkaa näin suuria tulonmenetyksiä. Tutkimuksissa on tuotu esille, että työttömyysturvan lapsikorotus on kustannustehokkain tapa hillitä lapsiperheköyhyyttä, ja nyt Orpon oikeistohallitus leikkaa juuri tämän.

Arvoisa puhemies! Näiden heikennysten lisäksi hallitus esittää työttömyysturvan suojaosan poistamista kokonaan. Se tarkoittaa, että jatkossa jokainen tienattu euro leikkaa työttömän työttömyysturvaa. Hallitus onkin kertonut, että tavoitteena on nostaa kynnystä ja heikentää ihmisten mahdollisuuksia ottaa vastaan osa-aikaista työtä, koska näin ajatellaan, että kaikki menevät kokoaikatöihin.

Työttömyysturvan ja asumistuen suojaosilla on haluttu vastata työelämän muutokseen ja myös mahdollistaa lyhytaikainen työnteko työttömyyden aikana, joka parhaimmillaan johtaa kokoaikaiseen työllistymiseen. Perinteisesti sosiaaliturva on rakentunut liiaksi ajatukselle, että ihminen on kokonaan töissä tai kokonaan työtön. Tämä ei ole vastannut työ-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

elämän todellisuutta moniin vuosikymmeneihin: on pätkä- ja silpputöitä, on keikkamuotoista työtä, on itsensä työllistämistä ja niin edelleen. Siksi sosiaaliturvaa on pyritty kehittämään suuntaan, jossa myös muu kuin kokopäiväinen vakituinen työpaikka kannattaa ottaa vastaan. Suojaosa ja etuuden sovittelu on tässä ollut keskeinen keino. Se on myöskin ollut viesti työttömille, ettei tarvitse jäädä kotiin odottamaan sitä kokopäiväistä vakkariapaikkaa, vaan kannattaa tarttua myös lyhytaikaisempiin tai osa-aikaisiin hommiin. [Ben Zyskovicz: Ei tarvitse tämän jälkeenkään!] Tätä hallitus aikoo nyt vaikeuttaa tekemällä työllisyyden ja työttömyyden välisestä viivasta yhä jäykemmän. Suojaosat ovat olleet erittäin tärkeitä myös kaikille niille, jotka eivät pysty tekemään täyttä päivää, vaikka haluaisivat. Suojaosan poistaminen leikkaa osatyökykyisten jo valmiiksi pieniä tuloja sekä lisää byrokratian määrää valtavasti. Pahimmassa tapauksessa se saattaa kannustaa jättäytymään kokonaan pois työelämästä.

Suomen on arvioitu olevan Pohjoismaista se, jossa tehdään eniten vastentahtoista osa-aikatyötä. On varsin naiivia ajatella, että suojaosa olisi syy sille, ettei kokopäivätyötä tehdä nykyistä enemmän. Mielenkiintoista kyllä, näin todetaan myös hallituksen esityksessä. Siinä todetaan, että suojaosan poistolla ei arvioida olevan juurikaan työllisyysvaikutuksia. Esityksessä ei löydy mitään näyttöä siitä, että juuri suojaosa estäisi ihmisten siirtymistä kookaikatyöhön, vaan tässä hallituksen esityksessä todetaan rehellisesti, että tutkimustieto on tältä osin epäselvä.

Arvoisa puhemies! Hallituksella ei ole muuta työllisyyspolitiikkaa kuin työttömyysturvan ja muun sosiaaliturvan leikkaaminen, eikä tälle linjalle edes löydy useinkaan minkäänlaisia järjellisiä perusteluita. Se on todella surullista Suomen kaltaisessa maassa, jossa yritykset nostavat osaavan työvoiman puutteen esiin kaikkein suurimpana kasvun esteenä. Heille tämä hallituksen niin sanottu työn linja ei tarjoa yhtään mitään.

Kuvitelma siitä, että työttömyydessä on kyse vain taloudellisten kannustimien puutteesta, on todellisuudesta vieraantunut ajatus. Monet tutkijat ovat tuoneet esille, että työttömyyden taustalla on Suomessa ongelmia, kuten ikäsyrijintä, terveydelliset ongelmat, sopivan osaamisen puute, sopivien työpaikkojen puute omalla paikkakunnalla sekä pitkäaikaistyöttömien kohdalla myös itse työttömyyden pitkittyminen. On arvioitu, että jopa kolmasosa työttömistä voi Suomessa todellisuudessa olla työkyvyttömiä. Näille ongelmille hallitus ei tee yhtään mitään vaan jopa pahentaa niitä omalla politiikallaan.

Vaikka, arvoisa puhemies, osa leikkauksista lisäisikin työllisyyttä, ei tämä työllisyyden lisäys kata tai kompensoi leikkausten köyhyyttä lisääviä vaikutuksia. Tämä todetaan hallituksen omassa vaikutusarviossa. Sen mukaan ”etuuksien heikennyksistä seuraava tulojen lasku on kuitenkin paljon suurempi kuin mahdollisesta työllisyyden kasvusta seuraava tulojen nousu”. Toisin sanoen, edes se ei auttaisi, että kaikki hallituksen havittelemat työllisyysvaikutukset toteutuisivat. Pienituloiset köyhtyvät silti.

Lopuksi, arvoisa puhemies, näissä leikkauksissa on kyse valinnasta. Tässä on kyse hyvin perinteisestä oikeistopolitiikasta, jossa kaikkein pienituloisimmilta otetaan, jotta hyvin pärjääville voidaan antaa lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia — Edustaja Zyskovicz, olkaa hyvä.

14.30 **Ben Zyskovicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Kontulan puheenvuoro kertoi siitä, millaisessa ääriivasemmiston mielikuvitusmaailmassa hän elää. — Edustaja Kontula, näillä kuvauksilla sadan vuoden takaisista aateliston

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

tai muun ylhäistön asenteista ei ole mitään — ei mitään — tekemistä niiden perusteiden kanssa, joihin Orpon hallituksen politiikka nojaa. Kun, edustaja Kontula, viittasitte George Orwelliin, niin kun olette sanonut olevanne eduskunnan ainoa kommunisti, kannustan teitä lukemaan hänen ”Eläinten vallankumouksen”, joka kertoo siitä, millaista on kommunismissa.

Edustaja Kontula sanoi, että mikäli verokevennyksiä ei tehtäisi, säästöjä ei tarvittaisi. Tämäkään ei ole totta. Hallituksen veroratkaisut ovat suunnilleen kustannusneutraaleja, ja ne perumalla ei voida säästöjä perua. [Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

14.32 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niiltä osin, jotka ilmeisesti edustaja Zyskowiczia tässä eniten kuohuttivat, perustan väittämäni varsin laajaan tutkimusaineistoon, jonka vanhempaan kerrostumaan voi tutustua kirjani ”Luokkalaki” lähdeluettelosta mutta josta viime aikoina on käyttänyt julkisuudessa tutkimuspohjaisia puheenvuoroja muun muassa Juho Saari ja Anu Kantola omien tutkimushankkeittensa pohjalta. Eli en keksinyt enkä vedonnut sadan vuoden takaisin aatelasenteisiin vaan ihan Suomessa tässä päivässä tehtyyn asennetutkimukseen.

Mitä tulee Orwelliin, kysymys on suosikkikirjailijastani, jonka kaikki teokset olen lue-
nut, [Ben Zyskowicz: Hyvä! Vielä kun oppisitte jotain!] ja lämpimästi toivoisin, että kaikki, jotka politiikassa häntä siteeraavat, paitsi lukisivat hänen kirjojaan myös ymmärtäisivät lukemansa. [Ben Zyskowicz: Aivan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

14.33 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onhan tässä isossa kuvassa se hankaluus, että samaan aikaan leikataan pienituloisilta ja annetaan suurituloisille veronkevennyksiä — se tässä työllisyyspolitiikassa on kaikista huonoin asia.

Kun katsoin esityksen sisältöä, niin onhan tämä lapsikorotusten poistaminen aika lyhytnäköistä varsinkin, kun ei ole mitään tutkimustietoa tai apua siitä, mitä näille lapsiperheille sitten tehdään, kun heiltä poistetaan ne tuet ja he eivät työllisty. Toisaalta tämä työttömyysturvan suojaosan poisto vaikuttaa etenkin näihin osa-aikatyöntekijöihin ja siihen, että jo pienenkin työn vastaanottaminen on ollut kannattavaa, että olet päässyt työmarkkinoille ja sitä kautta saanut jalkaa oven väliin.

Jollain tavalla haluaisin kuulla ministerin näkemyksen tästä vastentahtoisesta osa-aikatyöstä, joka palvelualoilla on ensinnäkin ongelma. Mikä esitys tässä nyt edellyttää työnantajan palkkaamaan kokoaikaisesti, ettei tässä vain heikennetä työntekijöitten asemaa, mutta ei sitten luoda niitä kokoaikatyöpaikkoja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

14.34 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustaan mukaan tämä lapsikorotuksen poistaminen on täysin epäinhimillinen valinta. Sehän olisi käytännössä suunnilleen sama summa, mikä saataisiin perumalla tämä solidaarisuusveron kevennys, eli meidän kansanedustajatason ihmisten verotuksen kevennys. Saisimme sillä kuitattua tämän lapsikorotuksen poistamisen. Tämä on tietenkin epäinhimillinen valinta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

myös sen takia, että Suomessa on 130 000 — ylikin — köyhää lapsiperhettä tällä hetkellä. En ymmärrä sellaista arvovalintaa, miksi lapsen tulee kärsiä vanhemman työttömyyden kohdatessa.

Lisäksi olemme olleet huolissamme ylisukupolvisesta pahoinvoinnista, joka erityisesti 90-luvun laman jälkeen roihahti tässä maassa. Tämänkaltaiset tukielementit ovat siinä jonkin verran pystyneet paikkaamaan. Niinpä kysyn ministeriltä, löytyisikö hallitukselta sydäntä arvioida tätä pakettia uudelleen ja tarkastella kriittisesti tätä lapsikorotuksen poistamista ja poistaa se.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

14.35 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää tosiaan tämän suojaosan poistoa. Tämä on omasta mielestäni todella typerää ja lyhytnäköistä politiikkaa, koska juuri suojaosan turvin on tähän asti voinut ottaa niitä pieniäkin työntekijöitä vastaan. Nykyinen hallitus tosiaan tavoittelee tällä kokoaikatyöhön hakeutumisen lisääntymistä, mutta ei ota huomioon sitä, että kaikki eivät tässä yhteiskunnassa pysty tekemään kokoaikatyötä, eikä kokoaikatyötä ole myöskään kaikille tarjolla. Suojaosan poisto heikentää erityisesti vammaisten sekä osatyökykyisten ihmisten, jotka voivat tehdä toimintakyönsä rajoissa vain vähäisiä tuntimääriä tai joiden työkyky vaihtelee, asemaa.

Vihreiden mielestä työmarkkinoita ei pidä jakaa pelkästään työttömyyteen ja kokopäivätyöhön. Sen sijaan kaiken työn vastaanottamisen pitäisi olla kannattavaa, ja osa-aikatyö voi olla paras vaihtoehto työllistyä, esimerkiksi lasten ollessa pieniä, työkyvyn heikentyessä tai eläkkeelle jäännin lähestyessä. Olisinkin kysynyt ministeriltä: eikö kaikkien ihmisten tekemä työ, mikä ikinä onkaan se heidän työpanoksensa, ole yhtä merkityksellistä ja tärkeää tälle yhteiskunnalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

14.36 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ on parasta sosiaaliturvaa, ja niin se on myös lapsiperheissä. Vanhempien työllisyys ehkäisee parhaiten myös lapsiperheköyhyyttä. Meillä on käsittelyssä nyt työttömyysturvalakien muuttaminen. Siinä on muun muassa suojaosien poisto, ja nimenomaan suojaosat ovat muodostaneet kannustinloukun osa-aikaisen työn ja kokoaikaisen työn välille.

Täällä on ollut puhetta lapsikorotusten poistosta. Se on totta, että se vähentää lapsiperheissä olevaa rahoitusta, mutta hallitus ei ole leikkaamassa lapsikorotuksia pois budjetista, vaan kokonaisuudessaan tämä summa tullaan käyttämään lapsiperheiden tukemiseen lapsilisien kautta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

14.37 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Nyt hallitus tässä aloittaa tätä valtiontalouden tasapainotusta työttömyysturvan leikkauksilla. Haluaisin kuulla, millaista ihmiskuvaa, ministeri Satonen, heijastelee se, että pienituloista ihmistä, työtöntä ihmistä, innostetaan leikkauksilla ottamaan työtä vastaan mutta suurituloista, hyvin toimeentulevaa ihmistä innostetaan ottamaan lisätyötä antamalla veronkevennyksiä. Minkälainen motivaatio tässä taustalla on, että pienituloisilta leikataan, jotta he tekisivät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

enemmän töitä, mutta suurituloisille annetaan lisää rahaa, jotta he tekisivät enemmän töitä? Tämä kuulostaa epäoikeudenmukaiselta aivan kuten tämä lapsikorotusten poistaminen. Se on tutkijoiden mukaan ollut se kustannustehokkain tapa torjua lapsiperheköyhyyttä, ja aivan tämä suojaosan poisto — sillä on saatu aikaiseksi kuitenkin niitä tehtyjä työtunteja, ja nyt ne todennäköisesti vähenevät, koska suojaosa poistetaan. Leikkaukset kasaantuvat samoille ihmisille, kun asumistuen leikkaukset, työttömyysturvan leikkaukset, koskevat samoja kotitalouksia.

Ajatteko te, ministeri Satonen, nyt ihmiset toimeentulotuelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

14.38 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä käsittelyssä oleva työttömyysturvalaki on osa hallituksen laajempaa säästölakien pakettia, joka tänään on käsittelyssä. Tietysti tilannekuva on ymmärrettävä, ja myös keskustassa olimme vaalien olla sitä mieltä, että noin 2,5 miljardia voisi olla tarvittava leikkausten kokoluokka. Orpon hallitus lähti sitten noin neljä miljardin leikkaustielle. Lisäksi jaamme keskustassa kyllä sen kuvan, että meidän pitää kannustaa ihmisiä hakeutumaan töihin, myös osa-aikatoihin, lyhytaikaisiin työsuhteisiin, ja kaikki kannustinloukut pitää purkaa.

Arvoisa puhemies! Mutta ihan selkeästi nyt näissä kaikissa säästölajeissa ensi vuoden talousarviossa on vakava eettinen ja moraalinen ongelma. Se eettinen ja moraalinen ongelma on se, että nyt erittäin kovia toimia esitetään pienituloisille ihmisille kuten lapsia omaaville työttömille, työttömille lapsiperheille. Samaan aikaan kevennetään velaksi veroja.

Kysyisinkin nyt — valitettavasti muita kuin työministeri ei ole paikalla, mutta mitenkä moraalisesti kestäväenä ja Suomen yhtenäisyyttä tukevana te pidätte sitä, että veroja alennetaan velaksi ja sitten kovia toimia pienituloisille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.40 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksikään vastuunkantaja ei haluaisi leikata mistään, ellei ole pakko. Nyt te, arvoisan opposition edustajat, puhuttelette tämän päivän nuoria pelottelemalla heitä hallituksen ikävillä leikkauksilla, [Välihuuto] mutta te unohditte kertoa tämän päivän nuorille, että Suomessa ei ole ollut talouskasvua 15 vuoteen ja että Suomella on erittäin velkaantunut julkinen talous. Se tarkoittaa, että lainaamme tulevaisuudesta — näiltä nuorilta — ja se on kestämatöntä, tällaista ylisukupolvista politiikkaa [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto], jos jatkamme ottamalla vuosi toisensa jälkeen miljarditolkulla lisää velkaa.

Ja arvon oppositio, Suomessa on edelleen liian korkea rakenteellinen työttömyys. Siksi tarvitsemme uudistuksia, sillä rakenteellinen työttömyys laskee vain ja ainoastaan rakenteellisilla uudistuksilla. [Jussi Saramon välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

14.41 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Sehän onkin aika erikoinen syytös, että pelottelemme lapsia ja nuoria kertomalla heille hallituksen tekemistä leikkauksista. Ehkä, jos ette leikkaisi, ei pelottaisi niin paljon. [Naurua]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

Mutta siis tänään vietetään YK:n köyhyyden ja syrjäytymisen vastaista päivää ja Suomessa myös Asunnottomien yötä, ja täytyy kyllä todeta, kun katsoo näitä tänään täysistunnossa käsittelyssä olevia lakeja, että hallitus pitää kyllä huolen siitä, että näitä teemapäiviä joudutaan jatkossakin Suomessa viettämään. Tämä työttömyysturvan suojaosan poisto on yksi semmoinen, mistä itsekin saan paljon palautetta, koska se aiheuttaa ihmisille todella kurjia tilanteita, kuten täällä on jo hyvin kuvattu. Sillä on myös luultavasti tulossa sellaisia heijastusvaikutuksia, jotka sitten haittaavat muita yhteiskunnan toimintoja, kuten vaikka sopimuspalokunnan toimintaa, kun sopimuspalokuntalaiset eivät pysty sen suojaosan poiston takia tulemaan siihen tehtävään, tai vammaisten henkilökohtaisen avun saamista, kun siellä usein on osa-aikaisia työsuhteita ja nyt niiden avustajien ei välttämättä kannata edes ottaa työtä vastaan. Eli vaikutukset voivat olla aika laajat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

14.42 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Yksittäisistä hallituksen esityksistä ja niiden yksityiskohdista voidaan varmasti vääntää pitkään ja luultavasti tänään väännetäänkin, mutta perusongelma on se, että hallituksen kokonaisuus on vahvasti pielessä.

Osa-aikaisen työn vastaanottamista vaikeutetaan, niin kuin moni kollega tässä edellä on todennut, vaikka sitä pitäisi päinvastoin nykyisestä helpottaa. Monia työnantajien ja työnhakijoiden todellisia tilanteita ja tarpeita ei näissä esityksissä tunnisteta eikä tunnusteta. Ihmisiä sysätään toimeentulotuelle, vaikka hallituksen omakin tavoite on päinvastoin vähentää toimeentulotuen saajia.

Leikkaukset painottuvat monissa tapauksissa ennestään hyvin tukalassa asemassa oleville ja sitten vielä kasautuvat samoille ihmisryhmille, ja samaan aikaan kuitenkin on varaa antaa uusia veronkevennyksiä meille hyväosaisille. Kaikesta tästä jää jäljelle hyvin voimakas epäoikeudenmukaisuuden kokemus, ja se epäoikeudenmukaisuuden kokemus on hirtittävän huono perusta rakentaa vahvaa taloutta tai vahvaa yhteiskuntaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

14.43 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tosiaan aikoo nyt heti alkuun heikentää monin tavoin työttömyysturvaa. Mukaan on tulossa tässä vaiheessa muun muassa lapsikorotusten poistaminen, suojaosien lakkauttaminen ja omavastuuajan pidentäminen. Pitkittyvän työttömyyden taustalla ei kuitenkaan ainakaan pääsääntöisesti ole se, että haluaa olla kotona, vaan sen sijaan taustalla on esimerkiksi terveydentilan tai osaamisen puutteet. Näihin ei kuitenkaan nyt löydy ratkaisuja sosiaaliturvan heikentämisellä. Näin ollen sosiaaliturvan heikentäminen ei auta kasvattamaan työllisyyttä, vaan tarvittaisiin toisenlaisia keinoja, joiden avulla työttömille voitaisiin esimerkiksi tarjota enemmän yksilöllistä tukea, sitä tukea, mitä Marinin hallitus aloitti.

Kysyisinkin ministeriltä: voisitteko avata vähän näitä työttömille tulevia työllisyyteen liittyviä tukikeinoja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

14.44 **Tere Sammallahti kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puheenjohtaja! Tuossa edustaja Tuppurainen puhui ihmiskuvasta, ja en voi olla kysymättä salin vasemmalta laidalta, että millainen ihmiskuva on semmoinen, jonka mukaan jokainen työtön ja vähäosainen ja köyhä on ikuisesti kohtalonsa oma, tuomittuna sinne köyhyyteen, työttömyyteen ja vähäosaisuuteen. [Anna Kontula: Oikeistolainen ihmiskuva!] Vai eikö teille kelpaa 65 000 työpaikkaa, joita näillä kokonaisuudistuksilla ollaan nyt tekemässä? Vasemmistolta unohdetaan, että tässä on kyse isosta kokonaisuudistuksesta, joka tehdään yli vuosien. Te takerrutte nyt pieniin yksityiskohtiin ottamatta huomioon sitä, että toisesta päästä kevennetään mahdollisuuksia työllistyä ja tehdä omaa elintasoja paremmaksi omalla työllä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

14.45 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te perustelette hallituksen massiivisia leikkauksia argumenteilla, jotka tuntuvat olevan hyvin irrallisia siitä, mitä nykyinen työelämä on. Tämä heikennys on julma hauraassa asemassa oleville ja märkä rätti kaikkien niiden naamaan, jotka tekevät esimerkiksi kulttuurialalla työtä päätöksissä. Miksi te rankaisette heitä? Tämä esitys vie Suomen työttömyysturvajärjestelmää entistä kauemmaksi muista Pohjoismaista ja hankaloittaa osa-aikaisen ja lyhytkestoisien työntekijöiden vastaanottamista. Ettekö te, ministeri Satonen tiedä, että moni palvelualoilla tekisi koko-aikaisen työtä, jos sitä vain olisi saatavilla. Miksi te rankaisette heitä? Tämä esitys on kokonaisuudessaan 250 miljoonan leikkaus pienituloisten etuuksiin, asia, jonka ei pitänyt sopia perussuomalaisille. Miksi te petitte pienituloiset perussuomalaiset?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

14.46 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomen Keskusta näkee, että työelämää ja sosiaaliturvaa tulee uudistaa — mutta maltilla, arvon oikeisto, mutta maltilla, arvon vasemmisto. Uudistusta tulee tehdä alkiolaisen ihmisyyssuhteen periaatteen mukaisesti. Oikealta laidalta kuulumme vielä kuusi kuukautta sitten alkiolaisuudesta, mutta tänä päivänä tässä salikeskustelussa alkiolainen ihmisyyssuhte on unohtunut salin oikeasta laidasta. [Antti Kurvinen: Kertauskurssille!] Lapsiperhe, jossa molemmat vanhemmat kärsivät työttömyydestä, menettää jopa 400 euroa kuussa hallituksen toimien perusteella. Työttömältä yksinhuoltajalta viedään lapsikorotukset sekä 300 euron suojaosa, joka on kannustanut siihen osa-aikaisen työn tekemiseen. Kaikki työ on kannattavaa. Kysynkin arvon ministeriltä: voisitteko perua nyt nämä päätökset suojaosan poiston osalta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

14.47 **Fatim Diarra vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Pohdin tässä, että moni näistä esityksistä voisi periaatteessa olla hyvä, mikäli se tuki olisi siellä mukana. Ennen kaikkea kannan huolta lapsikorotuksen poistamisesta jo sen takia, että niissä perheissä, joissa nyt on työttömyyttä, on muutenkin vaikeita tilanteita. Ja mikäli samaan aikaan ollaan huolissaan niistä tilanteista, mitkä näissä perheissä on — nuorten syrjäytymisestä, nuorten pahoinnista — niin millä tavalla se, että vielä heikennetään näitten per-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

heiden asemaa, tulee parantamaan näitten nuorten tulevaisuutta ja näitten nuorten mahdollisuuksia?

Samaan aikaan on myös pakko sanoa, että ymmärrän sen argumentin siitä, että täyspäiväinen työ on aina parempi kuin osa-aikainen työ, mutta kaikilla ei ole mahdollista tehdä täyspäiväistä työtä. Meillä on paljon semmoisia aloja, joilla täyspäiväisen työn tekeminen ei ole mahdollista. Kulttuurialat, taidealat ovat juuri sellaisia aloja, joissa työ luonteeltaan ei ole sellainen, että kahdeksasta neljään maalataan tai kahdeksasta neljään yhtäkkiä vain luodaan jotain. Minulla on sellainen olo, että hallitus on unohtanut tällaisen työn olemassaolon ja samaan aikaan unohtanut myös sen, että kaikki ihmiset eivät voi tehdä täyspäiväisesti töitä. Mikä on vastaus näillä ihmisille? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt annan vastauspuheenvuoron ministeri Sato-selle, noin viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.48 Työministeri Arto Satonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Yritän vastata niin moneen kysymykseen kuin mahdollista.

Ensinnäkin, tämä iso kuva: Tämän uudistuksen vaikutus on 800 miljoonaa euroa, jatkuvalla tasolla 800 miljoonaa euroa. Se on ihan valtava vaikutus, ja kun täällä nyt puhuttiin esimerkiksi tästä lapsikorotuksesta, että sen laskennallinen säästö on 70 miljoonaa, niin sen hallitus antaa toisella tavalla lapsiperheiden hyväksi: korottamalla pienten lasten lapsilisiiä ja antamalla yksinhuoltajakorotukseen korotusta monilapsisille perheille ja niin pois päin [Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä] ja opiskelijavanhemmille. Tietenkään se ei osu aivan yksi yhteen, mutta eihän tätä lukua voida verrata siihen — veroasiat eivät kuulu minulle — asiaan ollenkaan, koska tämä lapsikorotusten vaikutus työllisyyteen on 10 000. Se on puolet tästä koko paketista, mikä me nyt tehdään. Se johtuu siitä, että kun ihminen on töissä, niin palkkaa ei makseta sillä perusteella, onko huollettavia lapsia vai ei, vaan työpanoksen perusteella, ja sen takia on erityinen kannustinloukku niillä, jotka saavat näitä lapsikorotuksia. Siihen tällä nyt puututaan.

Vielä muutama muu tästä — ja nämä ovat siis valtiovarainministeriön vahvistamia lukuja: työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen 5 700, lomakorvausten jaksotuksen palauttaminen 2 200, työssäoloehdon euroistaminen 1 500, omavastuupäivien palauttaminen 1 000. Nämä ovat erittäin keskeisiä, joista tämä koko järjestelmä muotoutuu.

No, sitten tämä suojaosakysymys. Kun meillä on 300 euron suojaosa, niin totta kai on hyvä, että ihmiset voivat ottaa myös vähän työtä vastaan, lyhytaikaisia töitä ja osa-aikaisia töitä, mutta se ei mihinkään poistu, koska meille jää soviteltu päiväraha. Aivan samalla tavalla kuin tähänkin asti jatkossakin voi saada samaan aikaan työttömyysturvaa ja palkkaa. Minkä takia on se suojaosa, niin katsokaapa niitä tietoja: silloin kun suojaosaa nostettiin väliaikaisesti 300 eurosta 500 euroon, niin yhtäkkiä meillä olikin paljon niitä, jotka tekivät 500 euron edestä ja jotka aikaisemmin olivat tehneet 300 euron edestä. Eli tämä tarkoittaa sitä, että tässäkin on ihan selkeä kannustinloukku, joka kannustaa tekemään vain sen suojaosan verran sitä työtä verrattuna siihen, että ollaan sovitellulla päivärähällä, jossa voidaan koko ajan nousta sen työn keston tai työn määrän mukaan, jolloin työnhakijalle jää kuitenkin jokaisesta tienatusta eurosta niin kauan kunnes tulee katto vastaan. Eli tämä on ihan olennainen kysymys ja nimenomaan sen kokoaikatyön kannattavuuden näkökulmasta. Mutta totta kai on niitä aloja, joilla osa-aika työ on tärkeää, ja ei kaikilla aloilla ole yhtä helppoa saada kokoaikatyötä. Mutta sitten meillä on esimerkiksi sosiaali- ja terveysala, jol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

la tehdään ihan valtavasti osa-aikatyötä, ja siellä on todella paljon kokoaikatyötä tarjolla. Eli kyllä järjestelmän pitää myös olla sellainen, että se kannustaa ottamaan vastaan sitä koko-aikaista työtä. Se on kaiken a ja o.

Mitäs vielä... Tässä ehkä tosiaan keskeisimmät kohdat. No, sitten tästä, että mitä muuta tehdään samaan aikaan — se oli erinomainen kysymys, oliko edustaja Berg vai kuka. Se on ihan totta, että eihän tässä nyt pelkästään näihin kannustimiin puututa, vaan samaan aikaan tässä tehdään kaksi muutakin asiaa. Me kehitetään TE-palveluita — nämä TE-palvelujen muutokset tulevat muuten samaan aikaan voimaan kuin tulevat pääosin voimaan nämä työttömyysturvan uudistuksetkin eli syyskuun alusta ensi vuonna — ja siellä niitä TE-palveluita kehitetään yksilöllisemmiksi ja nimenomaan niin, että virkailijoilla on enemmän aikaa käytettävissä niiden työnhakijoiden kanssa, jotka tarvitsevat enemmän henkilökohtaista palvelua. Ja sillä, että otetaan työttömyyskassat mukaan siihen työnvälitykseen, pystytään myös edesauttamaan ihmisten työllistymistä. Sitten meillä on kolmantena ne kaikki työelämäreformit, joilla me pyritään vaikuttamaan siihen, että meille syntyy lisää työpaikkoja. Sen takia me tehdään näitä työlainsäädännön muutoksia, joista tänne on ensimmäisenä tulossa työrauha. Sen jälkeen on toivottavasti paikallinen sopiminen, ja sen jälkeen asioita, jotka vievät eteenpäin kilpailukykyistä palkkamallia ja niin poispäin. Eli on erittäin tärkeää, että samanaikaisesti sekä työn tekeminen että myös työn teettäminen tulee kannattavammaksi.

Toivon menestystä tälle esitykselle. [Ben Zyskowicz: Ja työelämäuudistuksiaahan oppositio kannattaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.53.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.57.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatkamme tässä täysistunnossa aiemmin keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Perholehto poissa, edustaja Partanen poissa, edustaja Furuholm poissa, edustaja Pitko poissa. — Edustaja Piisinen.

17.58 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä eduskunnalle ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia ja eräitä muita lakeja. Esityksen tavoitteena on työhön kannustava sosiaaliturva, joka selkeyttää työttömyysturvajärjestelmää ja lisää työllisyyttä parantamalla työllistymisen kannustimia. Näillä hallituksen esityksen muutoksilla pyritään parantamaan julkista taloutta staattisesti 250 miljoonalla. Säästö kohdistuisi Työllisyysrahastolle ja työttömyyskassoille. Muutosten arvioidaan lisäävän työllisyyttä yli 20 000 henkilöllä, mikä vahvistaisi julkista taloutta valtiovarainministeriön arvioiden mukaan noin 550 miljoonalla, eli yhteensä julkinen talous vahvistuisi noin 800 miljoonalla eurolla. Tämä merkitsisi kokonaisuutena valtion ja kuntien talouden huomattavaa kohentamista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

On ymmärrettävää, että sosiaaliturvamme on ajan saatossa paisunut kestäättömälle tasolle ja sen ylläpitämiseen yhteiskunnallamme ei enää ole varaa. Tiedotusvälineistä olemme saaneet lukea ideologisesti työttömistä ihmisistä, eli on aivan ilmeistä, että tätä meidän antoisaa sosiaaliturvajärjestelmäämme myöskin väärinkäytetään. Eli näillä nyt ehdotetuilla muutoksilla pyritään saamaan ihmisiä töihin oman kantokykynsä mukaan, mutta erityisen tarkkana meidän tulisi olla nimenomaan näiden omaehtoisesti työttömänä olevien ihmisten suhteen, eli heitä pitäisi nyt vastuuttaa, jotta heillä olisi nimenomaan mahdollisuus tämän hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseen omalla panoksellaan sen sijaan, että heille sallitaan joutenolo työtä tekevien kustannuksella.

Hallituksen on taiteiltava kilpailukykyisen verotusjärjestelmän, sosiaalietuuksien ja taloudellisen kantokykymme välillä. On kannustettava entistä suurempaa joukkoa työhön, jolloin myös edellytykset huolehtia kaikkein heikoimmassa asemassa olevien toimeentulosta paranee. Näillä kaikkein heikompiosaisilla tarkoitan nimenomaan heitä, jotka eivät sairauden tai jonkun muun syyn takia kykene itsestensä huolta kantamaan.

Arvoisa puhemies! Kaikki kynnelle kykenevät on saatava nyt töihin. Siten tuemme parhaiten hyvinvointiyhteiskuntamme säilymistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

18.01 Timo Suhonen sd: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Lähetekeskustelussa on nyt esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Kyseessä on siis leikkauksia pienituloisille.

Haluan tässä yhteydessä tuoda esiin asiantuntijan haastattelun Itä-Suomesta Varkaudesta paikallislehdestä viime viikolta. Haastattelussa Varkauden seurakunnan johtava diakoniaviranhaltija Riitta Sulkko toi esiin seuraavia huolia: Hän pitää hallituksen toimia, leikkauksia vähäosaisilta, sivistymättöminä ja vaarallisina. Hän pelkää, että juuri nämä toimet rikkovat yhteiskuntarauhan, että mennään juuri sille Ruotsin tielle, josta hallitus puhuu, että sille ei pitäisi mennä. Sulkko haluaa puhua asiasta, koska köyhät eivät itse jaksakaan pitää puoliaan. Kärsimys jää ihmisten seinien sisäpuolelle. Uutiset esimerkiksi lasten tekemistä pahoinpitelyistä tai vanhusten itsemurhista ovat vain jäävuoren huippu. Kukaan ei kerro piilossa olevasta ahdistuksesta ja hädästä.

Erityinen huoli johtavalla diakoniaviranhaltijalla on lapsista ja nuorista. Nuoret kohtavat monenlaista välinpitämättömyyttä ja heitteillejättöä. Juuri nyt pitäisi tehdä ennaltaehkäiseviä toimia. Tämän hallituksen tie on nyt aivan päinvastainen. Köyhyys eriarvoistaa. Kun lapsiperheen tulot liikkuvat juuri köyhyysrajan yläpuolella, tukiin ei ole oikeutta. Se tarkoittaa, että lapset eivät voi harrastaa mitään, mikä maksaa.

”Menkää töihin” on hallituksen viesti kaikille, joilta tukia leikataan. Se on johtavan diakoniaviranhaltija Sulkon mukaan sivistymätöntä, vastuutonta ja vahingollista puhetta. Se osoittaa, että ministerit eivät tunne sitä todellisuutta, jossa ihmiset elävät. Pienituloiset eivät ole yksi yhtenäinen joukko, jonka ongelmat ratkeavat sillä, että mennään töihin. Työ ei aina edes ole ratkaisu. On töitä, joista saadulla palkalla ei elä. On ihmisiä, jotka kiikkuvat köyhyysrajalla, vaikka käyvät töissä.

Matematiikka, jolla hallitus säästöjen vaikutuksia laskee, on johtavalle diakoniaviranhaltijalle vieras. Miten asumistuen leikkaaminen parantaa työllisyyttä? Tai kun omaishoitajan tuesta leikataan, omaishoitajien pitäisi vain mennä töihin. Niillä, jotka oikeasti elävät tukien varassa, voi olla psyykkisiä tai fyysisiä sairauksia, jotka estävät työn tekemisen. Ih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

miset kuitenkin haaveilevat tavallisesta arjesta ja elämästä, että saisi tehdä töitä, joilla tulee toimeen, ja on oikein mitoitettut haasteet.

Arvoisa hallitus! Toivon, että tämä edellä esiin tuomani seurakunnan johtavan diakoniaviranhaltijan viesti tavoittaa vielä teidät, ennen kuin teette vakavia virheitä päätöksenteossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, edustaja Kalmari on poissa. Edustaja Nurminen, edustaja Nurminen on poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.04 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnassa ja työelämässä meidän pitäisi puhua enemmän ja hakea ratkaisuja työvoimapulaan, työpaikkojen veto- ja pitovoimaan, eli hyvän työelämän sisältöihin. Niillä ratkaistaan Suomen pärjääminen. Nyt hallitusohjelman mukaan työelämää uudistavien ja kannustavien esitysten päähuolena on, miten saadaan ihmisiä helpommin vähennettyä entistä huonommalle turvalle.

Näillä esityksillä ei puututa todellisiin työllistämisen esteisiin, osaamisen puutteeseen eikä työpaikkojen ja työttömien kohtaanto-ongelmaan. Niihin ne panostukset pitäisi laittaa. Samalla pitäisi käydä perusteellisemmin läpi, mitkä ovat työttömien todelliset työllistymismahdollisuudet ja työelämäedellytykset. Onko muun muassa työttömän henkilön osaaminen, terveys, työelämän vaatimalla tasolla? Miten se saataisiin koulutuksen, kuntoutuksen tai hoidon avulla sellaiseksi, että työelämän ovet aukeaisivat? Myöskin olisi selvitettävä, ovatko kaikki työntekijät oikealla luukulla — paljonko on sellaisia, joiden turvan osoite olisi jokin muu kuin työvoimahallinto tai työttömyysturva, jotta ohjaisimme resurssit oikein.

Arvoisa puhemies! Työttömyysturvaa heikennetään ja leikataan nyt laajalla rintamalla. Sille on yhä vaikeampi päästä omavastuupäivien ja työssäoloehdon pidentämisen vuoksi. Taso tippuu lapsikorotusten poiston, turvan porrastuksen ja peruspäivärahan indeksijäädetyksen vuoksi. Niiden vaikutus on satoja euroja kuukaudessa, ja ne kohtelevat ihmisiä hyvin eriarvoisesti. Suojaosuuden poisto heikentää osa-aikaisten työllistymistä kokoaikaisiin töihin, koska pienikin työmäärä on parempi kuin ei ollenkaan — ja taitaa olla niin, että osatyöllisyydestä on helpompi työllistyä kuin kokonaan työttömyydestä.

Lausunnot näistä esityksistä ovat olleet erittäin kriittisiä. Toivottavasti ne vaikuttavat vielä sisältöihin valiokuntakäsittelyssä. Pahinta tässä on se, että tämä on vasta ensimmäinen toimi heikennyksistä.

Muutama yksityiskohta näistä käsillä olevista. Omavastuuajat pitenevät viidestä päivästä seitsemään ja lomakorvauksen jaksotus 1.1.2024 lähtien. Turvalle pääsyä hidastetaan, ja lomakorvausten jaksotus lisää byrokratiaa — ei selkeyttä, mitä väitetään perusteluissa. Ja kun jää työttömäksi, lomakorvaus on tarpeellinen raha, kun toimeentulo putoaa puoleen työttömyyden seurauksena. Nyt jaksotus siirtää tuen saamista — vaikeuttaa heti elämistä työttömyyden alkaessa. Selkeä säästötoimi.

Lapsikorotusten ja suojaosuuden poisto 1.4.24 lähtien kurittaa erityisesti lapsiperheitä, ja heitä on paljon. Vuonna 2022 81 000 työtöntä, eli 31 prosenttia saajista, oli tällaisen turvan piirissä. Leikkaus vaikuttaa myös suoraan asumistukeen ja toimeentulotukeen, niin kuin täällä tänä päivänä on monta kertaa puhuttu.

Suojaosuuden poisto tekee sen, että lyhyempien osa-aikatöiden järjestyminen ja kannattavuus katoaa. Onko jokainen tunti arvokas, sitä pitää kysyä. Nekin rakentavat tarpeellista polkua työelämään ja ehkä sitten kokoaikaiseen työhön. Suojaosa koskee erityisesti naisia,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

kaksi kolmasosaa saajista on naisia. Yllättävä havainto tästä muutoksesta on myös se, että meidän niin paljon mainostettu joustava lomautusjärjestelmä muuttuu vähemmän haluttavaksi, kun työttömyysturvan ehdot heikkenevät. Rahaa tulee siinä tilanteessa vähemmän. Kysymys kuuluu, miksi roikkua vanhassa työnantajassa kiinni? Vielä ilmoitusaika lyhenee seitsemään päivään.

Myös työssäoloehdon pidentäminen vaikuttaa kuntien TE24-uudistuksen jälkeen työttömyysturvamenojen kasvuun. Päästään hitaammin nollaamaan kuntien portaittain kasvavien työttömyysturvamaksujen määräävää työllistämisehtoa, kun aika pitenee. Myöskin työttömyyden pitkittyessä kunnat ovat yhä enemmän vastuussa kuin aiemmin. Näitä ei ole tässä esityksessä arvioitu lainkaan. Toivon, että näitä kriittisiä kannanottoja ja näitä huomioita, mitä näissä lähetekeskusteluissa tulee, otetaan valiokunnassa jatkossa huomioon. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

18.10 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tuossa edellisen lähetekeskustelun yhteydessä — anteeksi, oli jo ensimmäisessä käsittelyssä se valmistunut mietintö — keskustelimme myös edustaja Lylyn kanssa. Siinä oli tosiaan täysin yksituumaisesti ja varmasti nytkin ajattelen niin ja toivon kuitenkin samaa hyvää tarkoittaen sitä, että suomalaisilla on vahva luottamus siihen, että kun jokainen täällä tekee parhaansa, jokainen huolehtii oman osansa ja kaveri huolehtii omansa, niin silloin yhdessä pärjäämme ja Suomi on tulevaisuudessaakin maa, jota voidaan katsoa, kun maailmalta tännepäin katsotaan, yhtenä maailman parhaista maista.

Se vaatii vahvaa julkista taloutta, ja nyt, arvoisa puhemies, meistä on tullut valitettavasti yksi Euroopan velkaisimmista maista. Suomi on jo Euroopan seitsemänneksi velkainen maa, jos on sitä tietoa uskominen, jota valtiovarainministeriöltä olemme saaneet. Ainoa tapa kääntää tämä velkaantumisen tie uudeksi menestykseksi kansakunnalle on tämä pohjoismainen työn linja. Vain työtä tekemällä kansakunta voi menestyä. Sen vuoksi tämän muutoskokonaisuuden tarkoituksena on purkaa työn vastaanottamisen kannustinloukkuja, nopeuttaa ihmisten uudelleentyöllistymistä ja siten vahvistaa julkista taloutta Suomessa.

Juuri tämän nyt käsittelyssä olevan esityksen arvioitu työllisyysvaikutus on yli 20 000 henkilöä, ja se vahvistaa Suomen julkista taloutta yli puolella miljardilla eurolla. Tällä on valtava merkitys suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden kannalta. Kun tietysti sillä, että ihmiset työllistyvät paremmin, on vastaavasti vaikutuksia siihen, että työllisyyden hoitoon tarvitaan vähemmän työttömyysetuusmenoja eli säästöä tulee yli 250 miljoonaa euroa, niin kaiken kaikkiaan tämä julkista taloutta vahvistava vaikutus kohoaa 800 miljoonaan euroon. Tämä on iso asia.

Arvoisa puhemies! Varmasti valiokuntakäsittelyn yhteydessä voi löytyä asioita, joita on syytä viilata niin, että mikään yksityiskohta ei sitten vaaranna isossa kuvassa niitä tavoitteita, joita tällä kokonaisuudella haetaan, tai muita sellaisia yhteiskunnan kannalta täysin kriittisiä tavoitteita, joihin pitää huomiota kiinnittää. Esimerkiksi työssäoloehdon osalta olen tiettyjen ammattiryhmien osalta saanut viestiä siitä, vaikkapa sopimuspalokuntalaisilta tai toisaalta hyvin korkeaa lisäarvoa tuottavia mutta sesonkiloontoisia töitä tekeviltä, että asiaa on syytä tarkastella. Uskon, että valiokuntavaiheessa asioita tullaan monista eri perustelluista näkökulmista tarkastelemaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

Kaiken kaikkiaanhan on tietysti päivänselvää, että kun tehdään tällaista isoa kokonaisuutta, jolla suomalaista työelämää viedään pohjoismaiselle työn linjalle, niin totta kai ansioturva nauttivat työttömät silloin tulevat näiden vaikutusten kohteiksi ja he kohtaavat ne kaikkein voimakkaimmin. Edellä esimerkiksi edustaja Lyly tietysti aiheesta mielestäni aivan kiihkottomasti ja tasapuolisesti puhui.

Tosiaan kun ajatellaan sitä, että näiden uudistusten tavoitteena on sitten se, että työnteon kannustimet vahvistuvat, työllisyys kaikkien kannalta kohenee, sitä kautta suomalaisten hyvinvointi lisääntyy, niin silloin myös tulevaisuudessa voimme luottaa siihen, että jos meistä jotakuta työttömyysjakso kohtaa, niin suomalaisella hyvinvointiyhteiskunnalla on silloin varaa jokaisesta huolehtia. Tässä mielessä, kun ansioturvan saajat ovat tietysti se ryhmä, jolla on kaikkein parhaat edellytykset parantaa omaa ja läheisten ihmistensä ja myös koko yhteiskunnan menestymistä sillä omalla työllistymisellään, voidaan ajatella, että tätä joukkoa tietysti kaikki haluamme tässä olla kannustamassa työllistymään. On yhteiskunnan kokonaisuus, että jokainen meistä mahdollisimman nopeasti uutta työtä löytää.

Kun ajatellaan tätä kokonaispakettia, joka hallituksella on tässä näiden esitysten kautta kasassa, niin tosiaan on arvioitu, että keskipitkällä aikavälillä työllisyysvaikutus on 60 000—65 000 uutta työllistä kaikkien näiden nyt esiteltyjen toimenpiteiden jälkeen, joten tällä on ratkaiseva merkitys sen kannalta, että Suomi saadaan käännettyä pois jatkuvan velkaantumisen uralta sellaisen kestävästi kasvun tielle, jonka päässä on hienoja tulevia menestyksiä, ja pystymme pitämään Suomen tulevaisuudessakin hyvinvoivana yhteiskuntana ja sellaisena maana, jota tähän asti, kun maailmalta on tänne katsottu, on arvioitu lähes mittarilla kuin mittarilla maailman parhaana maana. Se vaatii kovasti töitä, ja uskon, että me suomalaiset haluamme tuota työtä olla tekemässä, ja hallitus näillä esityksillään on sitä edistämässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

18.17 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Kevään hallitusneuvottelut ovat jo kaukana takanapäin, ja Orpon hallitus on päässyt toteuttamaan hallitusohjelmaansa. Ensimmäiset hallituksen linjaa esittelevät lakiesitykset ovat saapuneet nyt syksyllä eduskuntaan. Niistä näemme suoraan, minkälaiset ovat tämän hallitusohjelman puolueiden arvot. Tänään olemme saaneet käsittelyyn useampia sosiaaliturvan leikkauksia käsitteleviä lakiesityksiä, joilla hallitus aikoo heikentää monin tavoin työttömyysturvaa.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä työttömyysturvasta on monta epäkohtaa, joista puhun tässä nyt muutamasta.

Ensinnäkin työttömyysturvan suojaosien poistaminen ei tule auttamaan ihmisiä saamaan otetta työelämästä. Ajatuksena on ollut, että ihmisen on mahdollista ottaa vastaan edes vähän töitä ilman etuuksien menettämistä ja sillä tavalla säilyttää tai saada uudestaan kosketus työelämään. Nyt hallitus on poistamassa tämän kannusteen. Samalla muutos suojaosissa vaikuttaa erityisesti palvelualalla, jossa toimeentuloa on voitu täydentää sovitellulla työttömyysetuudella. Nyt ei ole kyse mistään suurista palkkasummista, sillä aiemmin soviteltua peruspäivärahaa on voinut saada vajaan 1 900 euron tuloilla, kun suojaosan poisto laskee rajan noin 1 600 euroon.

Toiseksi lapsikorotukset, jotka hallitus on nyt poistamassa, koskevat suoraan perheitä, joissa on lapsia. Muutos tuen määrässä on iso, sillä jo yhden lapsen perheessä työttömyy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

setuuden määrä laskee noin 125 euroa. Summa kasvaa lapsimäärän mukaan ja on kaksinkertainen, jos molemmat vanhemmat ovat työttömiä.

Arvoisa puhemies! Vaikka esimerkiksi näiden leikkausten vaikutus on todennäköisesti todellisuudessa pienempi, kun toimeentulotuki tulee paikkaamaan tilannetta, siirtyminen työttömyysetuudelta byrokraattiselle ja lyhytaikaiseksi tarkoitettulle toimeentulotuelle ei ole hyvä asia. Siirtyminen toimeentulotuelle vähentää kannusteita ottaa vastaan mitään työtä, sillä pienikin ekstratulo vähentää toimeentulotuen määrää. Hallitus onkin arvioinut, että toimeentulotukimenot kasvavat ensi vuonna. Tämä tapahtuu heidän omien valintojensa seurauksena.

Arvoisa puhemies! Helsingin Sanomat julkaisi eilen paljon puhuvan kyselytutkimuksen tuloksen. Peräti 70 prosenttia suomalaisista pitää hallituksen leikkauksia epäoikeudenmukaisina. Toivoisin kansalaismielipiteen kääntävän hallituksen kelkan toiseen suuntaan. Talouden tasapainotus tulisi tehdä siten, että se yritetään tehdä mahdollisimman oikeudenmukaisesti. Tässä hallitus on pahasti epäonnistunut, sillä kuten tämänkin päivän sosiaaliturvaa koskevasta lakiesityksestä näemme, talouden tasapainottamisessa suurimman taakan kantavat pienituloiset ja työntekijät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, edustaja Sirén on poissa. — Edustaja Mikkonen, olkaa hyvä.

18.21 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Työ luo hyvinvointia ja työn vastaanottamisen tulee aina olla kannattavaa. Hallituksen esitys laeiksi työttömyysturvain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta on osa suomalaisia kurittavasta hallituksen politiikasta. Hallituksen esityksessä lapsikorotuksesta ja suojaosasta luovutaan, työssäoloehto euroistetaan ja sitä pidennetään, lomakorvaus jaksotetaan ja omavastuuaikaa pidennetään. Työssäoloehdot koskevat heikennykset kohdistuvat erityisesti työuransa juuri aloittaneisiin sekä pätkätyötä tekeviin työntekijöihin, niihin, jotka eniten turvaa tarvitsisivat.

Arvoisa puhemies! Leikkaukset lisäävät eriarvoisuutta ja vahvistavat ylisukupolvisia ja vakavia ongelmia. Työttömyysturvajärjestelmää tulee yksinkertaistaa, mutta sitä ei voi tehdä niin kuin hallitus nyt tekee. Hallitus sanoo kannustavansa ihmisiä töihin, mutta leikkausten työllisyysvaikutukset ovat arvioita. Valtaosalle työttömistä ja heidän perheistään hallituksen leikkaukset näkyvät vain leikkauksina toimeentulosta.

Leikkaukset kohdistuvat suurilta osin vaikeassa tilanteessa oleviin pienituloisiin ihmisiin, lisäävät köyhyyttä ja toimeentulotuen tarvetta. Etenkin useisiin etuuksiin samanaikaisesti kohdistuvat leikkaukset kasautuvat ja heikentävät perheiden toimeentuloa. Hallituksen leikkaukset ajavat ihmisiä toimeentulotuen asiakkaisiksi, ja toimeentulotukiriippuvuutta tulisi kuitenkin päinvastoin vähentää.

Aktiivista työvoimapolitiikkaa tulee tehostaa merkittävästi nykyisestä muiden Pohjoismaiden esimerkkien mukaisesti. Se tarkoittaa kuitenkin toimivia ja yksilöllisiä työllisyyspalveluja, palkkatuen käytön lisäämistä, toimivia välityömarkkinoita ja julkisen sektorin roolia työllistäjänä. Työllisyyttä tulee vahvistaa oikeudenmukaisesti. Työllisyyspalveluita ja ihmisten osaamista on vahvistettava, jatkuvan osaamisen kartuttamiseen panostettava, työelämän laatukysymykset otettava vakavasti ja lisätä työhyvinvointia sekä työssä jaksamista. Ihmisten työkykyä on tuettava ja osatyökykyisille ihmisille on turvattava riittävät palvelut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämät muutokset työttömyysturvaan kasvattavat tueroja. Suhteellinen pienituloisuus kasvaa ehdotettujen muutosten seurauksena eri perhe-tyypeissä eniten lasten ja nuorten aikuisten, yksinhuoltajien sekä myös vanhempien työikäisten yksin asuvien keskuudessa. Hallituksen toimet ajavat suomalaiset lapsiperheet köyhyyteen. Kylmää ja karua on kyyti hallituksen toimilla.

Arvoisa puhemies! Tänään tiistaina 17.10. SAK:laisten alojen luottamusmiehet ja ammattiliitot ovat luovuttaneet valtakunnallisen vetoamuksen eduskuntaryhmien puheenjohtajille. Tämän vetoamuksen ovat allekirjoittaneet 5 464 henkilöä, jotka edustavat 535 129 työntekijää. Tämä vetoamus kertoo, miten hallituksen suunnittelemat työelämän uudistukset tuovat työpaikoille nykyisen sopimisen tilalle sanelun ja lisäävät työntekijöiden elämän epävarmuutta. Lyhyesti sanottuna ne vievät suomalaista työelämää ja tavallisten ihmisten arkea huonompaan suuntaan. Hallituksen työelämäuudistuksilla ei julkista taloutta pelasteta. Niillä yritetään vain nujertaa työväestöä epäoikeudenmukaisilla säästötoimilla.

Hallitus on leikkaamassa toisilta useita etuuksia, ja toiset voivat jatkaa elämäänsä niin kuin ennenkin, osin jopa kevennetyin veroin. Pienellä kansakunnalla ei ole varaa jakautua kahtia. Suomi kaipaa yhtenäisyyttä ja sitä, että kaikki ovat mukana. Vielä on mahdollista muuttaa tulevaisuuden suuntaa. Suomalaiset ansaitsevat parempaa. Hallituksen on syytä perehtyä leikkausten ja heikennyksien todellisiin vaikutuksiin tavallisten suomalaisten kannalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, edustaja Kettunen on poissa. Edustaja Strandman, edustaja Strandman on poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.26 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Kun äsken jäi niin paljon sanomatta, niin ajattelin, että nyt on hyvä tilaisuus käydä tätä kokonaisuutta vähän vielä läpi.

Paljon tässä salissa on puhuttu pohjoismaisesta mallista, miten asiat Pohjoismaissa hoidetaan. Minulle pohjoismainen malli on kolmisakarainen sillä tavalla, että yksi sakara kattaa sen, että työpaikkatasolla on tietojen saaminen, vaikuttaminen ja tasavertainen neuvottelutoiminta yhtenä kokonaisuutena. Toisessa sakarassa on se, että tulee turva, jossa puhutaan sitten työttömyysturvasta ja sen tasosta. Ja kolmas sakara on tuki, jossa puhutaan työnvälitystoiminnasta, sen resursseista ja koulutuksesta. Tämä on minulle pohjoismainen malli. Nämä ovat ne kolme peruspilaria.

Nyt me käsittelemme yhtä osaa tässä eli työttömyysturvaa, sitä yhtä perusosaa tästä, ja sitäkin ollaan nirhaamassa koko ajan alaspäin. Näihin kahteen kulmaan tulee tähän saliin vielä hallitusohjelman mukaan esityksiä, jotka vievät sitä kauemmas pohjoismaisesta mallista. Eli me olemme tämmöisen kokonaisuuden parissa tässä tänään.

Sitten toinen kokonaisuus, joka tähän liittyy, on se, että nämä tehdyt työllisyysvaikutuslaskelmat, joista edustaja Auttokin tässä hyvin niitä lukuja muisti, ovat aika kaavamaisia ja toimivat eri lailla noususuhdanteessa ja laskusuhdanteessa. Sitä näissä laskelmissa ei ole otettu huomioon ollenkaan. Juuri nyt, kun me olemme menossa huonompaan suuntaan, huonompaan työllisyystilanteeseen, leikkaukset tulevat päälle ja työllistymismahdollisuudet heikkenevät. Miten syntyvät ne 60 000—65 000 työpaikkaa, mitä näillä kaavamaisilla malleilla on tehty?

Toisaalta voi kysyä, että olisihan tässä pitänyt kaikkien peruspäivärahalla ja työmarkkinatuella olevien työllistyä, kun he ovat jo 37 euron 21 sentin päivärahalla. Kyllähän siihen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

mennessä on sitten turvaa heikennetty niin paljon, että sieltä olisi jo työhaluja tullut lisää. Taitavat olla toiset työllistämisen esteet heillä, kun he eivät pääse työmarkkinoille.

Sitten, arvoisa puheenjohtaja, unohtuu tässä sellainen asia, että meillä on elokuun tilaston mukaan 249 500 työtöntä. Vaikka nämä 50 000—60 000 työllistyisivät VM:n laskelmien mukaan, niin 200 000 jää ulkopuolelle, ja heidän osaltaan tämä tarkoittaa turvan heikentymistä.

Kun puhutaan paljon tästä yhdessä sopimisesta, niin tässä unohtuu se, että jokainen näistä vuosikymmenten aikana työttömyysturvaan tehdyistä uudistuksista, joita itsekkin olen ollut tekemässä, on tehty yhdessä sopien työnantajajärjestöjen kanssa. Niissä on sovittu mak-suosuudet, kuinka paljon palkansaaja ja kuinka paljon yritys maksaa, ja nyt viimeisissä so-vittiin, että puoliksi työttömyysvakuutuksella maksetaan palkansaajat yritysten toimesta — eli siitä osasta, josta nyt ollaan leikkaamassa — ja se on vakuutusmaksulla maksettua korvausta.

Tämä vuosikymmenten työ pyyhkäistään yksillä päätöksillä yksipuolisesti pois. Tämäkö on sitä pohjoismaista työmarkkinamallia? Ainakin minua sapettaa tämä näkökulma aika pahasti tässä asiassa. Toisaalta harmittaa myös se, että se kumppani, joka on ollut työnantajapuolelta sopimassa näitä asioita, ei ole täällä puolustamassa näitä tekemiään sopimuk-sia vaan on katsomassa perästä, että ans kattoo, kuinka hallitus selviää, kun näitä yksipuolisesti leikataan.

Itse toivoisin, että meillä olisi semmoinen tilanne, että työmarkkinat hoitavat ne työ-markkina-asiat ja hallitus keskittyy niihin asioihin, jotka ovat hallituksen asioita, ja työ-markkinat hoitaisivat palkat, työhhdot ja niihin liittyvät asiat. Nyt kun niitä yksipuolisesti revitään auki, niin se aiheuttaa pelkästään riitoja ja huonosti ennustettavia työmarkkinoita. Minä haluaisin, että meillä on ennustettavat työmarkkinat. Se on Suomen pärjäämisen par-haita puolia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.